

Warszawa, dnia 23 kwietnia 2018 r.

Poz. 759

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

z dnia 27 marca 2018 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

1. Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 982), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 345);
- 2) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 stycznia 2017 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 208);
- 3) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 listopada 2017 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 2107).

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity rozporządzenia nie obejmuje:

- 1) § 2–6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 345), które stanowią:

„§ 2. Do wnioskodawców, którzy w 2015 r. złożyli wnioski o przyznanie pomocy na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, stosuje się przepisy dotychczasowe, z wyjątkiem:

- 1) przepisów § 2 ust. 1 pkt 2 i 6, § 4 ust. 2 i 3, § 5 ust. 1 pkt 2, § 6 ust. 1 pkt 7, § 16 ust. 2 pkt 7, § 17 ust. 1 i 5, § 19 ust. 2 pkt 1 lit. b i ust. 4–4b, § 22 pkt 1, § 23 ust. 2 i 4 pkt 3, § 24 ust. 2, 3 i 4a i § 25 pkt 2 rozporządzenia zmienianego w § 1 oraz ust. 5 pkt 5 załącznika nr 1 do tego rozporządzenia, które stosuje się w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem;
- 2) przepisów § 3 rozporządzenia zmienianego w § 1.

§ 3. W przypadku wniosków o przyznanie pomocy na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 złożonych w 2015 r. stosuje się przepis § 11 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, z tym że nie stosuje się wyłączenia przypadku, o którym mowa w tym przepisie, a okres, o którym mowa w tym przepisie, ustala się jako okres poprzedzający 12 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

§ 4. W przypadku wniosków o przyznanie pomocy na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 złożonych w 2015 r. decyzje w sprawie przyznania pomocy wydaje się w terminie 240 dni od dnia zakończenia terminu składania tych wniosków.

§ 5. W 2016 r. ogłoszenie o naborze wniosków o przyznanie pomocy na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 podaje się do publicznej wiadomości nie później niż 14 dni przed dniem planowanego rozpoczęcia terminu składania tych wniosków.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.”;

- 2) § 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 stycznia 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 208), który stanowi:

„§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.”;

- 3) § 2 i § 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 listopada 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 2107), które stanowią:

„§ 2. Do postępowań w sprawach przyznania pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, stosuje się przepisy rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.”.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *K. Jurgiel*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Rolnictwa
i Rozwoju Wsi z dnia 27 marca 2018 r. (poz. 759)

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 13 lipca 2015 r.

w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

Na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2018 r. poz. 627) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i tryb przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, zwanym dalej „Programem”, w tym:

- 1) formę i tryb składania wniosków o przyznanie pomocy finansowej oraz wniosków o płatność;
- 2) szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie pomocy finansowej oraz wnioski o płatność;
- 3) kryteria wyboru operacji.

§ 2.1. Pomoc finansowa na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem, zwana dalej „pomocą”, jest przyznawana osobie fizycznej, która:

- 1)²⁾ rozpoczęła urządzenie gospodarstwa rolnego w rozumieniu art. 55³⁾ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459, 933 i 1132 oraz z 2018 r. poz. 398 i 650), zwanego dalej „gospodarstwem”, przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy, lecz nie wcześniej niż w okresie 18 miesięcy przed dniem złożenia tego wniosku;
- 2)²⁾ przed dniem rozpoczęcia urządzania gospodarstwa:
  - a) nie wystąpiła o:
    - przyznanie płatności na podstawie przepisów o płatnościach bezpośrednich do gruntów rolnych lub przepisów o płatnościach bezpośrednich do gruntów rolnych i oddzielnej płatności z tytułu cukru, lub płatnościach do gruntów rolnych i płatności cukrowej, lub przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, lub
    - pomoc finansową dla rolników w ramach Programu SAPARD, lub
    - pomoc finansową na działania objęte Planem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006, lub
    - przeznaczone dla osób prowadzących działalność rolniczą lub rolników dofinansowanie realizacji projektu w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”, w tym w zakresie działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, lub

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 2325).

²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 345), które weszło w życie z dniem 15 marca 2016 r.

- pomoc finansową związaną z działalnością rolniczą w ramach działań objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, chyba że wystąpiła o pomoc w ramach działania:
    - „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 i nie przyznano jej tej pomocy albo przyznano pomoc, ale zostało stwierdzone wygaśnięcie decyzji o przyznaniu pomocy w przypadku, o którym mowa w § 17 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. z 2017 r. poz. 1159), albo uchylono decyzję o przyznaniu pomocy w przypadku, o którym mowa w § 17 ust. 4 tego rozporządzenia, lub
    - „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 i nie przyznano jej tej pomocy albo pomoc tę przyznano, lecz jej nie wypłacono, lub
  - pomoc finansową związaną z działalnością rolniczą w ramach działań objętych Programem, chyba że wystąpiła wyłącznie o pomoc na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem i nie przyznano jej tej pomocy albo przyznano pomoc, ale zostało stwierdzone wygaśnięcie decyzji o przyznaniu pomocy w przypadku, o którym mowa w § 21 ust. 2 i 3, albo uchylono decyzję o przyznaniu pomocy w przypadku, o którym mowa w § 21 ust. 4, lub
  - kredyt preferencyjny udzielany na podstawie przepisów dotyczących szczegółowych kierunków działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji lub przepisów dotyczących szczegółowego zakresu i kierunków działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji, lub przepisów dotyczących realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, lub przepisów w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, chyba że wystąpiła o kredyt udzielany na utworzenie nowego gospodarstwa,
- b) nie była posiadaczem zwierząt gospodarskich objętych obowiązkiem zgłoszenia do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych i siedzib stad tych zwierząt, chyba że była posiadaczem takich zwierząt w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie obrotu tymi zwierzętami, lub
- c) nie prowadziła działu specjalnego produkcji rolnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych lub w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, z wyjątkiem:
- działów specjalnych, o których mowa w § 6 ust. 6 pkt 2 lit. c tiret trzecie, lub
  - hodowli lub chowu koni hodowlanych poza gospodarstwem w liczbie nie większej niż 2 sztuki;
- 3) w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy jest pełnoletnia i ma nie więcej niż 40 lat;
- 4) posiada kwalifikacje zawodowe określone w § 5 ust. 1;
- 5) przedłożyła biznesplan dotyczący rozwoju gospodarstwa oraz zobowiązała się do zrealizowania tego biznesplanu;
- 6)³⁾ najpóźniej w terminie 9 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy rozpocznie jako kierujący prowadzenie działalności, o której mowa w ust. 2, w gospodarstwie:
- a) o łącznej powierzchni gruntów ornych, sadów, łąk trwałych, pastwisk trwałych, gruntów rolnych zabudowanych, gruntów pod stawami i gruntów pod rowami, zwanych dalej „użytkami rolnymi”, równej co najmniej powierzchni minimalnej, którą stanowi średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju, a w przypadku gdy gospodarstwo jest położone w województwie, w którym średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie jest niższa niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju – średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie w województwie oraz nie większej niż 300 ha,
  - b) którego wielkość ekonomiczna jest nie mniejsza niż 13 000 euro i nie większa niż 150 000 euro;
- 7) jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

2. Pomoc jest przyznawana, jeżeli w gospodarstwie, którego rozwoju dotyczy biznesplan, planuje się prowadzenie działalności w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym produkcji materiału siewnego, szkółkarskiego, hodowlanego lub reprodukcyjnego, produkcji warzywniczej, roślin ozdobnych lub grzybów uprawnych, sadownictwa, hodowli i produkcji materiału zarodowego zwierząt, ptactwa i owadów użytkowych lub produkcji zwierzęcej typu przemysłowo-fermowego, z wyłączeniem chowu i hodowli ryb, zwanej dalej „działalnością rolniczą”.

³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

§ 3. (uchylony).⁴⁾

§ 4. 1. Uznaje się, że osoba fizyczna rozpoczęła urzędowanie gospodarstwa, jeżeli stała się właścicielem lub weszła w posiadanie gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych wynoszącej co najmniej 1 ha.

2.⁵⁾ Jeżeli właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych wynoszącej co najmniej 1 ha stała się:

- 1) osoba niepełnoletnia – za dzień rozpoczęcia urzędowania gospodarstwa uznaje się dzień uzyskania przez tę osobę pełnoletności;
- 2) osoba fizyczna w wyniku dziedziczenia – za dzień rozpoczęcia urzędowania gospodarstwa uznaje się dzień uprawomocnienia się postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowania przez notariusza aktu poświadczenia dziedziczenia, chyba że dziedziczy osoba niepełnoletnia – wówczas za dzień rozpoczęcia urzędowania gospodarstwa uznaje się dzień uzyskania przez nią pełnoletności, jeżeli uzyskanie pełnoletności nastąpiło po dniu uprawomocnienia się postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowania przez notariusza aktu poświadczenia dziedziczenia.

3.⁶⁾ Urzędowanie gospodarstwa kończy się z dniem zakończenia realizacji biznesplanu.

4.⁶⁾ W przypadkach, o których mowa w ust. 2, czynności i zdarzenia, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a tiret pierwsze, lit. b oraz lit. c, mogą mieć miejsce przed dniem rozpoczęcia urzędowania gospodarstwa. Jeżeli właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych wynoszącej co najmniej 1 ha stała się osoba fizyczna w wyniku dziedziczenia, czynności i zdarzenia, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a tiret pierwsze, lit. b oraz lit. c, mogą mieć miejsce nie wcześniej niż w okresie 5 lat poprzedzających dzień rozpoczęcia urzędowania gospodarstwa, z tym że w przypadku gdy dziedziczy osoba niepełnoletnia, nie bierze się pod uwagę czynności i zdarzeń, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a tiret pierwsze, lit. b oraz lit. c, które miały miejsce przed dniem uzyskania przez nią pełnoletności.

§ 5. 1. Warunek dotyczący kwalifikacji zawodowych, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 4, uważa się za spełniony, jeżeli osoba fizyczna posiada:

- 1) stopień naukowy doktora lub ukończone studia trzeciego stopnia z dziedziny nauk rolniczych lub z dziedziny nauk weterynaryjnych lub
- 2)⁷⁾ ukończone studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie, lub studia magisterskie, na kierunku wymienionym w ust. 1 załącznika nr 1 do rozporządzenia lub na kierunkach studiów, w ramach których zakres kształcenia albo standardy kształcenia obejmują treści związane z działalnością rolniczą, w wymiarze łącznym co najmniej 200 godzin lub co najmniej 30 punktów uzyskanych w ramach Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów (European Credit Transfer and Accumulation System), lub
- 3) ukończone studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie, lub studia magisterskie, na kierunku innym niż wymienione w ust. 1 załącznika nr 1 do rozporządzenia, oraz co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub ukończone studia podyplomowe w zakresie związanym z działalnością rolniczą, lub
- 4) kwalifikacje w zawodzie wymienionym w ust. 2 i 3 załącznika nr 1 do rozporządzenia, lub
- 5) wykształcenie średnie oraz co najmniej 4-letni staż pracy w rolnictwie, lub
- 6) tytuł wykwalifikowanego robotnika lub tytuł mistrza, lub tytuł zawodowy lub tytuł zawodowy mistrza, w zawodzie wymienionym w ust. 3 załącznika nr 1 do rozporządzenia, uzyskany w formach pozaszkolnych, oraz co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie.

2. Szczegółowy wykaz kierunków studiów, zawodów oraz tytułów kwalifikacyjnych, a także rodzaje dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji zawodowych są określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

3. Pomoc może być przyznana osobie nieposiadającej kwalifikacji zawodowych, o których mowa w ust. 1, jeżeli osoba ta zobowiąże się do ich uzupełnienia, z wyłączeniem stażu pracy, w okresie 36 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy.

⁴⁾ Przez § 1 pkt 2 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

⁶⁾ Dodany przez § 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 4 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

4. Za staż pracy w rolnictwie uznaje się okres, liczony do dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy, w którym wnioskodawca:

- 1) podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie jako rolnik lub domownik lub ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności rolniczej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
- 2) był zatrudniony w gospodarstwie rolnym na podstawie umowy o pracę, na stanowisku związanym z prowadzeniem produkcji rolnej.

§ 6. 1. Biznesplan, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 5, zawiera koncepcję rozwoju gospodarstwa, w tym:

- 1) opis wyjściowej sytuacji gospodarstwa obejmujący informacje dotyczące:
  - a) gruntów rolnych znajdujących się w gospodarstwie, uwzględniające powierzchnię i rodzaj użytków rolnych, a także dotyczące budynków, budowli, maszyn, urządzeń i wyposażenia, wykorzystywanych do produkcji rolnej, zwanych dalej „zasobami gospodarstwa”;
  - b) struktury produkcji roślinnej, uwzględniające rodzaj i powierzchnię upraw, lub produkcji zwierzęcej, uwzględniające rodzaj i liczbę zwierząt gospodarskich,
  - c) wielkości ekonomicznej gospodarstwa;
- 2) opis docelowej sytuacji gospodarstwa obejmujący informacje dotyczące planowanej:
  - a) powierzchni i rodzaju użytków rolnych,
  - b) struktury produkcji roślinnej, uwzględniające rodzaj i powierzchnię upraw, lub struktury produkcji zwierzęcej, uwzględniające rodzaj i liczbę zwierząt gospodarskich,
  - c) wielkości ekonomicznej gospodarstwa;
- 3) sposób, w jaki realizacja biznesplanu doprowadzi do osiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa co najmniej o 10% w stosunku do wyjściowej wielkości ekonomicznej gospodarstwa, o której mowa w pkt 1 lit. c;
- 4) wskazanie możliwych do osiągnięcia celów pośrednich i końcowych dotyczących rozwoju gospodarstwa;
- 5) informacje dotyczące działań mających na celu rozwój gospodarstwa, w tym:
  - a) opis i szacunkową wartość planowanych inwestycji w środki trwałe,
  - b) opis planowanych działań dotyczących zrównoważenia środowiskowego w zakresie nawożenia, udziału powierzchni trwałych użytków zielonych w powierzchni użytków rolnych gospodarstwa, udziału zbóż w strukturze zasiewów na gruntach ornych oraz opis planowanych działań dotyczących efektywnej gospodarki zasobami gospodarstwa;
- 6) informacje o sposobie uzupełnienia wykształcenia – w przypadku, o którym mowa w § 5 ust. 3;
- 7)⁸⁾ informację o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 19 ust. 4 akapit drugi rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1305/2013”, przy czym termin 18 miesięcy, o którym mowa w tym przepisie, jest liczony od dnia następującego po dniu, w którym upływa termin 9 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy.

2. Biznesplan, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 5, zawiera ponadto:

- 1) wskazanie i szacunkową wartość zakupów obrotowych środków produkcji – jeżeli wnioskodawca planuje zakup obrotowych środków produkcji;
- 2) informacje o:
  - a) udziale w szkoleniach lub
  - b) korzystaniu z usług doradczych, lub
  - c) udziale w zorganizowanych formach współpracy producentów rolnych, lub
  - d) prowadzeniu działań w zakresie przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, lub
  - e) prowadzeniu działalności w zakresie przetwarzania produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, lub

⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

- f) uczestnictwie w unijnym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 rozporządzenia nr 1305/2013, lub krajowym systemie jakości, o którym mowa w działaniu „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” objętym Programem

– jeżeli wnioskodawca planuje realizację tych działań.

3. Opis, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, zawiera informacje dotyczące zasobów gospodarstwa będących w posiadaniu wnioskodawcy lub których jest właścicielem w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy, lub które wnioskodawca zamierza objąć w posiadanie lub nabyć na własność w terminie, o którym mowa w § 19 ust. 2.

4. Opis, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b, uwzględnia:

- 1) uprawy w plonie głównym w roku, w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, na użytkach rolnych będących w posiadaniu wnioskodawcy lub których jest właścicielem w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy, lub które wnioskodawca zamierza objąć w posiadanie lub nabyć na własność w terminie, o którym mowa w § 19 ust. 2, przy czym za plon główny uznaje się uprawę, której okres wegetacji jest najdłuższy – w przypadku produkcji roślinnej;
- 2) stan średni zwierząt w roku, w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy – w przypadku produkcji zwierzęcej.

5. Opis, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, uwzględnia informacje o sytuacji gospodarstwa w roku:

- 1) poprzedzającym rok, w którym jest planowane zakończenie realizacji biznesplanu – gdy planowane zakończenie realizacji biznesplanu przypada do dnia 15 maja danego roku;
- 2) w którym jest planowane zakończenie realizacji biznesplanu – gdy planowane zakończenie realizacji biznesplanu przypada po dniu 15 maja danego roku.

6. Pomoc może być przyznana, jeżeli biznesplan, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 5:

- 1) zapewnia:
  - a) uzyskanie docelowej wielkości ekonomicznej gospodarstwa, o której mowa w ust. 1 pkt 2 lit. c, przy uwzględnieniu planowanej struktury produkcji oraz zasobów gospodarstwa,
  - b) dostosowanie planowanych inwestycji w środki trwałe do zasobów gospodarstwa oraz docelowej struktury produkcji, o której mowa w ust. 1 pkt 2 lit. b,
  - c) zgodność szacunkowych wartości planowanych inwestycji w środki trwałe z cenami rynkowymi,
  - d) uzupełnienie wykształcenia – w przypadku, o którym mowa w § 5 ust. 3;
- 2) przewiduje:
  - a)⁹⁾ wydatki dotyczące działalności rolniczej w gospodarstwie lub przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie w kwocie stanowiącej co najmniej 100% kwoty pomocy, w tym inwestycje w środki trwałe o szacunkowej wartości równej co najmniej kwocie stanowiącej 70% kwoty pomocy,
  - b) zakup wyłącznie nowych maszyn, urządzeń oraz wyposażenia – w ramach inwestycji, o których mowa w lit. a,
  - c) że pomoc nie zostanie przeznaczona na działalność w zakresie:
    - chowu kur, kaczek, gęsi lub indyków, z wyłączeniem produkcji ekologicznej,
    - prowadzenia plantacji roślin wieloletnich na cele energetyczne,
    - prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej: hodowla zwierząt laboratoryjnych, hodowla ryb akwariowych, hodowla psów rasowych oraz hodowla kotów rasowych;
- 3) zawiera elementy wzajemnie ze sobą spójne i zgodne.

7. (uchylony).¹⁰⁾

8. W przypadku gdy biznesplan przewiduje inwestycję budowlaną, w ramach kwoty, o której mowa w ust. 6 pkt 2 lit. a, może być uwzględniona wyłącznie inwestycja, która będzie położona na gruntach stanowiących własność wnioskodawcy lub beneficjenta, przedmiot użytkowania wieczystego lub przedmiot dzierżawy z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub od jednostek samorządu terytorialnego.

9. Inwestycje, o których mowa w ust. 1 pkt 5 lit. a, nie finansuje się z innych środków publicznych.

⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

¹⁰⁾ Przez § 1 pkt 5 lit. c rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

§ 7. 1. Przy ustalaniu powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie sumuje się powierzchnię użytków rolnych stanowiących przedmiot:

- 1) własności;
- 2) użytkowania wieczystego;
- 3) dzierżawy z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub od jednostek samorządu terytorialnego, na podstawie umowy dzierżawy zawartej na czas nieoznaczony lub na okres co najmniej 5 lat, jednak nie krótszy niż do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy;
- 4) dzierżawy od podmiotów innych niż wymienione w pkt 3, na podstawie umowy dzierżawy zawartej:
  - a) w formie aktu notarialnego albo z datą pewną oraz
  - b) na okres co najmniej 10 lat, jednak nie krótszy niż do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy.

2. Powierzchnia użytków rolnych stanowiących przedmiot własności beneficjenta, użytkowania wieczystego lub dzierżawy z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub od jednostek samorządu terytorialnego powinna stanowić przynajmniej 70% minimalnej powierzchni, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 6 lit. a.

3. Przy ustalaniu powierzchni gospodarstwa, w tym powierzchni minimalnej, bierze się pod uwagę średnią powierzchnię gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w poszczególnych województwach oraz średnią powierzchnię gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju, w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

4. Średnią powierzchnię gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w poszczególnych województwach oraz średnią powierzchnię gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w kraju w danym roku przyjmuje się na podstawie informacji ogłaszanej przez Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwanej dalej „Agencją”, na podstawie przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.

5. W przypadku gospodarstw położonych na obszarze więcej niż jednego województwa za województwo, w którym jest położone gospodarstwo, uznaje się to województwo, w którym jest położona największa część użytków rolnych wchodzących w skład tego gospodarstwa. W przypadku gdy na obszarze dwóch lub więcej województw jest położona taka sama powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład danego gospodarstwa, za województwo, w którym jest położone gospodarstwo, uznaje się to województwo, w którym średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym jest najniższa.

§ 8. 1. Wielkość ekonomiczna gospodarstwa, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 6 lit. b, jest ustalana na podstawie całkowitej rocznej standardowej produkcji gospodarstwa wyrażonej w euro.

2. Całkowita roczna standardowa produkcja gospodarstwa, o której mowa w ust. 1, jest ustalana na podstawie współczynników standardowej produkcji obliczonych zgodnie z metodologią Unii Europejskiej zawartą w *rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1242/2008 z dnia 8 grudnia 2008 r. ustanawiającym wspólnotową typologię gospodarstw rolnych (Dz. Urz. UE L 335 z 13.12.2008, str. 3, z późn. zm.)*¹¹⁾.

3. Przy ustalaniu wielkości ekonomicznej gospodarstwa bierze się pod uwagę powierzchnię użytków rolnych, o których mowa w § 7 ust. 1.

4. Przy ustalaniu wyjściowej wielkości ekonomicznej gospodarstwa, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 lit. c, bierze się pod uwagę:

- 1) uprawy w plonie głównym w roku, w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy – w przypadku produkcji roślinnej;
- 2) stan średni zwierząt w roku, w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy – w przypadku produkcji zwierzęcej.

---

¹¹⁾ Utraciło moc z dniem 1 stycznia 2015 r. na podstawie art. 7 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 1198/2014 z dnia 1 sierpnia 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1217/2009 ustanawiające sieć zbierania danych rachunkowych o dochodach i działalności gospodarczej gospodarstw rolnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 321 z 07.11.2014, str. 2); w odniesieniu do sieci danych rachunkowych gospodarstw rolnych uchylone rozporządzenie stosuje się nadal w odniesieniu do lat obrachunkowych poprzedzających rok obrachunkowy 2015 r.; uchylone rozporządzenie stosuje się w odniesieniu do badań struktury gospodarstw rolnych w Unii włącznie z badaniem w 2013 r.

5. Przy ustalaniu docelowej wielkości ekonomicznej gospodarstwa, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 lit. c, bierze się pod uwagę prowadzoną w gospodarstwie produkcję rolną, z tym że w przypadku gdy zakończenie realizacji biznesplanu przypada:

- 1) do dnia 15 maja danego roku – stan średni zwierząt oraz uprawy w plonie głównym w roku poprzedzającym rok zakończenia realizacji biznesplanu;
- 2) po dniu 15 maja danego roku – stan średni zwierząt oraz uprawy w plonie głównym w roku zakończenia realizacji biznesplanu.

6. Przy ustalaniu wielkości ekonomicznej gospodarstwa, o której mowa w § 25, bierze się pod uwagę stan średni zwierząt oraz uprawy w plonie głównym w roku:

- 1) poprzedzającym rok, w którym upływa 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy – w przypadku gdy dzień upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy przypada do dnia 15 maja danego roku;
- 2) w którym upływa 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy – w przypadku gdy dzień upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy przypada po dniu 15 maja danego roku.

7. Przy ustalaniu wielkości ekonomicznej gospodarstwa, o której mowa w ust. 5 i 6, stosuje się współczynniki standardowej produkcji, na podstawie których ustalono wyjściową wielkość ekonomiczną, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 lit. c.

§ 9. 1. Pomoc przyznaje się w wysokości 100 000 złotych.

2. Pomoc przyznaje się danej osobie fizycznej tylko raz.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do osób fizycznych, którym przyznano pomoc, jeżeli:

- 1) zostało stwierdzone wygaśnięcie decyzji o przyznaniu pomocy – w przypadku, o którym mowa w § 21 ust. 2 i 3, albo
- 2) została uchylona decyzja o przyznaniu pomocy – w przypadku, o którym mowa w § 21 ust. 4.

§ 10. 1. Pomocy nie przyznaje się osobie fizycznej, której przyznano pomoc na operacje typu „Premie na działalność pozarolniczą” w ramach poddziałania „Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” lub typu „Restrukturyzacja małych gospodarstw” w ramach poddziałania „Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw” objętych Programem.

2. Pomocy nie przyznaje się osobie fizycznej, której przyznano pomoc w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, chyba że zostało stwierdzone wygaśnięcie decyzji o przyznaniu pomocy w przypadku, o którym mowa w § 17 ust. 2 lub 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, albo uchylono decyzję o przyznaniu pomocy w przypadku, o którym mowa w § 17 ust. 4 tego rozporządzenia.

3. Pomocy nie przyznaje się, jeżeli grunty, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 lit. a, wchodziły w skład gospodarstwa osoby fizycznej, której wypłacono pomoc w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 lub której wypłacono pierwszą ratę pomocy na operację typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem.

§ 11. 1. W przypadku gdy o pomoc ubiegają się oboje małżonkowie i oboje spełniają warunki jej przyznania, pomoc przyznaje się tylko jednemu z nich, co do którego współmałżonek wyraził pisemną zgodę.

2. Pomoc może być przyznana osobie fizycznej, w przypadku gdy:

- 1)¹²⁾ jej małżonek w okresie poprzedzającym 18 miesięcy przed dniem złożenia przez nią wniosku o przyznanie pomocy nie rozpoczął urzędowania gospodarstwa oraz w stosunku do małżonka nie zaistniały czynności i zdarzenia, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 2, z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w § 4 ust. 4;
- 2) małżonkowi, zarówno w trakcie trwania małżeństwa, jak i przed jego zawarciem, nie przyznano pomocy:
  - a) na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem albo przyznano pomoc, z tym że zostało stwierdzone wygaśnięcie decyzji o przyznaniu pomocy w przypadku, o którym mowa w § 21 ust. 2 i 3, albo uchylono decyzję o przyznaniu pomocy w przypadku, o którym mowa w § 21 ust. 4,

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 6 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

- b) w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, chyba że pomoc została przyznana, lecz nie została wypłacona z powodu:
- rezygnacji z przyznanej pomocy lub
  - niedopełnienia przez beneficjenta warunków, z zastrzeżeniem dopełnienia których została wydana decyzja o przyznaniu pomocy, lub
  - niezłożenia wniosku o płatność.

§ 12. 1. Prezes Agencji podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej administrowanej przez Agencję, co najmniej w jednym dzienniku o zasięgu krajowym oraz w siedzibie Agencji, oddziałów regionalnych i biur powiatowych Agencji, ogłoszenie o naborze wniosków o przyznanie pomocy na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem, nie później niż 30 dni przed dniem planowanego rozpoczęcia terminu składania tych wniosków.

2. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera wskazanie dnia rozpoczęcia oraz dnia zakończenia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

3.¹³⁾ Dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków, o którym mowa w ust. 2, powinien przypadać w pierwszym albo drugim kwartale roku kalendarzowego, przy czym termin ten nie może być krótszy niż 14 dni oraz dłuższy niż 30 dni.

4. Agencja udostępnia formularz wniosku o przyznanie pomocy, formularz wniosku o płatność, wzór biznesplanu oraz wzory oświadczeń dołączanych do wniosku o przyznanie pomocy oraz do wniosku o płatność nie później niż w dniu podania do publicznej wiadomości ogłoszenia, o którym mowa w ust. 1.

§ 13. Wniosek o przyznanie pomocy składa się do dyrektora oddziału regionalnego¹⁴⁾ Agencji właściwego ze względu na miejsce położenia gospodarstwa.

§ 14. 1. Wniosek o przyznanie pomocy, poza elementami podania określonymi w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego, zawiera:

- 1) dane wnioskodawcy:
  - a) imię i nazwisko,
  - b) miejsce zamieszkania i adres,
  - c) numer identyfikacyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (numer PESEL), jeżeli został nadany, lub numer paszportu – w przypadku osoby nieposiadającej obywatelstwa polskiego,
  - d) datę urodzenia,
  - e) stan cywilny wnioskodawcy;
- 2) numer identyfikacyjny wnioskodawcy, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, jeżeli został nadany wnioskodawcy;
- 3) dzień rozpoczęcia urzędowania gospodarstwa;
- 4) dane osoby przekazującej gospodarstwo:
  - a) o których mowa w pkt 1 lit. a–d,
  - b) numer identyfikacyjny przekazującego gospodarstwo, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności;
- 5) w przypadku wnioskodawcy pozostającego w związku małżeńskim – dane dotyczące małżonka:
  - a) o których mowa w pkt 1 lit. a–c,
  - b) datę rozpoczęcia urzędowania gospodarstwa, jeżeli małżonek rozpoczął urzędowanie gospodarstwa przed dniem złożenia przez wnioskodawcę wniosku o przyznanie pomocy,
  - c) numer identyfikacyjny małżonka, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, jeżeli został nadany małżonkowi;

¹³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 7 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

¹⁴⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 stycznia 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 208), które weszło w życie z dniem 3 lutego 2017 r.

- 6) informacje dotyczące:
  - a) kwalifikacji zawodowych wnioskodawcy,
  - b) rodzaju aktywności zawodowej wnioskodawcy,
  - c) gospodarstwa;
- 7) oświadczenie wnioskodawcy o niepodleganiu zakazowi dostępu do środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 oraz z 2018 r. poz. 62), na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu;
- 8)¹⁵⁾ oświadczenie wnioskodawcy o spełnieniu warunku, o którym mowa w art. 19 ust. 4 akapit trzeci *zdanie trzecie*¹⁶⁾ rozporządzenia nr 1305/2013.

2. Wnioskodawca informuje Agencję o wszelkich zmianach w zakresie danych objętych wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, oraz dołączonych do niego dokumentach, niezwłocznie po ich zaistnieniu.

§ 15. 1. Do wniosku o przyznanie pomocy dołącza się:

- 1) zaświadczenie wydane przez naczelnika właściwego urzędu skarbowego:
  - a) potwierdzające brak wpisu w ewidencji podatników podatku dochodowego od osób fizycznych z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej, o których mowa w § 3 ust. 3 pkt 3⁴⁾, lub
  - b) o okresach podlegania opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej, o których mowa w § 3 ust. 3 pkt 3⁴⁾;
- 2) dokument potwierdzający tytuł prawny do gospodarstwa;
- 3)¹⁷⁾ biznesplan na informatycznym nośniku danych (CD lub DVD), zapisany w pliku udostępnionym do pobrania na stronie internetowej administrowanej przez Agencję, oraz wydruk podsumowania biznesplanu;
- 4) dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji, o których mowa w § 5 ust. 1;
- 5) kopię dokumentu tożsamości osoby, o której mowa w § 14 ust. 1 pkt 4;
- 6) oświadczenie osoby przekazującej gospodarstwo o wyrażeniu zgody na przeprowadzenie kontroli przez Agencję;
- 7) w przypadku wnioskodawcy pozostającego w związku małżeńskim:
  - a) kopię dokumentu tożsamości małżonka,
  - b) zaświadczenie dotyczące małżonka wydane przez naczelnika właściwego urzędu skarbowego:
    - potwierdzające brak wpisu w ewidencji podatników podatku dochodowego od osób fizycznych z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej, o których mowa w § 3 ust. 3 pkt 3⁴⁾, lub
    - o okresach podlegania opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej, o których mowa w § 3 ust. 3 pkt 3⁴⁾;
- 8) kopię dokumentu tożsamości wnioskodawcy;
- 9) oświadczenie małżonka wnioskodawcy o wyrażeniu zgody na ubieganie się o przyznanie pomocy przez wnioskodawcę.

2. W przypadku, o którym mowa w § 4 ust. 2 pkt 2, wnioskodawca dołącza do wniosku prawomocne postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia spadku lub akt poświadczenia dziedziczenia sporządzony przez notariusza.

¹⁵⁾ Dodany przez § 1 pkt 8 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

¹⁶⁾ Obecnie art. 19 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 nie zawiera zdania trzeciego, zgodnie z art. 1 pkt 7 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2393 z dnia 13 grudnia 2017 r. zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), (UE) nr 1306/2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania, (UE) nr 1307/2013 ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej, (UE) nr 1308/2013 ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz (UE) nr 652/2014 ustanawiającego przepisy w zakresie zarządzania wydatkami odnoszącymi się do łańcucha żywnościowego, zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt oraz dotyczącymi zdrowia roślin i materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin (Dz. Urz. UE L 350 z 29.12.2017, str. 15), które weszło w życie z dniem 30 grudnia 2017 r.; stosuje się od dnia 1 stycznia 2018 r.

¹⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 9 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

3. Kopie dokumentów załącza się w formie kopii potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez pracownika Agencji lub podmiot, który wydał dokument, lub poświadczonych przez notariusza.

§ 16. 1. Pomoc przysługuje w kolejności ustalonej dla województwa na podstawie kryteriów wyboru.

2. O kolejności przysługiwania pomocy decyduje suma uzyskanych punktów, z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku, przyznawanych na podstawie następujących kryteriów wyboru:

- 1) powierzchnia użytków rolnych, o których mowa w § 7 ust. 1, w gospodarstwie wskazanym w biznesplanie – przyznaje się 0,25 punktu za każdy ha użytków rolnych powyżej:
  - a) średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie w kraju – w przypadku gospodarstw położonych w województwach, w których średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie jest niższa niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie w kraju,
  - b) średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie w województwie – w przypadku gospodarstw położonych w województwach, w których średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie jest wyższa niż średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie w kraju– jednak nie więcej niż 5 punktów;
- 2) kwalifikacje, o których mowa w § 5 ust. 1:
  - a) pkt 1, 2 lub 3 – przyznaje się 5 punktów,
  - b) pkt 4 w odniesieniu do zawodów wymienionych w ust. 2 załącznika nr 1 do rozporządzenia – przyznaje się 5 punktów,
  - c) pkt 4 w odniesieniu do zawodów wymienionych w ust. 3 załącznika nr 1 do rozporządzenia – przyznaje się 4 punkty,
  - d) pkt 5 – przyznaje się 2 punkty,
  - e) pkt 6 – przyznaje się 3 punkty;
- 3) rodzaj planowanej produkcji:
  - a) zobowiązanie do uczestnictwa w unijnym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 rozporządzenia nr 1305/2013, lub krajowym systemie jakości, o którym mowa w działaniu „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” objętym Programem – przyznaje się 2 punkty, z tym że w przypadku uczestnictwa w systemie rolnictwa ekologicznego, o którym mowa w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 2092/91 (Dz. Urz. UE L 189 z 20.07.2007, str. 1, z późn. zm.) – przyznaje się 4 punkty,
  - b) produkcja roślin wysokobiałkowych wymienionych w załączniku do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania płatności bezpośrednich i płatności niezwiązanej do tytoniu (Dz. U. poz. 351, z późn. zm.¹⁸⁾), jeżeli powierzchnia użytków rolnych, na których będą uprawiane te rośliny, wynosi co najmniej 1 ha – przyznaje się 2 punkty;
- 4) kompleksowość biznesplanu:
  - a) inwestycja budowlana związana z działalnością rolniczą – przyznaje się 2 punkty,
  - b) działania, o których mowa w § 6 ust. 2 pkt 2 lit. a oraz lit. b – przyznaje się 0,5 punktu za każde z tych działań, jednak nie więcej niż 2 punkty,
  - c) działanie, o którym mowa w § 6 ust. 2 pkt 2 lit. d – przyznaje się 1 punkt,
  - d) działania, o których mowa w § 6 ust. 2 pkt 2 lit. c oraz lit. e – przyznaje się 2 punkty za każde z tych działań;
- 5) wpływ na realizację celów przekrojowych, o których mowa w art. 5 rozporządzenia nr 1305/2013:
  - a) w zakresie ochrony środowiska i klimatu:
    - udział zbóż w strukturze zasiewów na gruntach ornych mniejszy lub równy 66% – przyznaje się 0,5 punktu,

¹⁸⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 672 i 1536, z 2016 r. poz. 450 i 1696, z 2017 r. poz. 534 i 1729 oraz z 2018 r. poz. 492.

- ¹⁹⁾ zobowiązanie do przygotowywania planu nawozowego, o którym mowa w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 415, z późn. zm.²⁰⁾), oraz stosowania tego planu, w szczególności prowadzenia wykazu działań agrotechnicznych zawierającego prace wykonywane na poszczególnych działkach rolnych w zakresie nawożenia, z podaniem nazwy i ilości zastosowanego nawozu pod poszczególne uprawy – przyznaje się 2 punkty,
- inwestycje w zakresie ochrony środowiska i klimatu – przyznaje się nie więcej niż 5 punktów,
- b) w zakresie innowacyjności za postęp biologiczny, organizację produkcji, nowoczesne technologie produkcji lub innowacyjny produkt – przyznaje się po 1 punkcie za każdy z tych obszarów, jednak nie więcej niż 2 punkty;
- 6) różnica wieku pomiędzy przekazującym gospodarstwo lub największą część użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa a młodym rolnikiem:
- a) powyżej 15 do 25 lat – przyznaje się 1 punkt,
- b) powyżej 25 lat – przyznaje się 2 punkty;
- 7)²¹⁾ przejmowanie przynajmniej jednego gospodarstwa w całości – przyznaje się 3 punkty.
- 2a.²²⁾ Przez przejmowanie gospodarstwa w całości rozumie się przejęcie wszystkich użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa, z tym że własnością przekazującego lub w jego posiadaniu mogą pozostać użytki rolne o powierzchni nie większej niż 0,5 ha.
3. W przypadku kilku przekazujących gospodarstwa lub część użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa różnicę wieku pomiędzy przekazującym a młodym rolnikiem ustala się na podstawie wieku tej osoby, która przekazała największą powierzchnię użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa młodego rolnika.
4. Szczegółowy wykaz rodzajów inwestycji w zakresie ochrony środowiska i klimatu oraz sposób przyznawania punktów są określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia.
5. W przypadku kryteriów wyboru, o których mowa w ust. 2 pkt 6 i 7, punkty przyznaje się, jeżeli młody rolnik nabywa gospodarstwo na własność.
6. W przypadku kryteriów wyboru, o których mowa w ust. 2 pkt 4 lit. a i pkt 5 lit. a tiret trzecie, punkty przyznaje się, jeżeli inwestycja budowlana związana z działalnością rolniczą będzie położona na gruntach stanowiących własność wnioskodawcy lub beneficjenta, przedmiot użytkowania wieczystego lub przedmiot dzierżawy z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub od jednostek samorządu terytorialnego.
7. Punkty na podstawie kryteriów wyboru, o których mowa w ust. 2, przyznaje się, biorąc pod uwagę informacje, zobowiązania i oświadczenia zawarte we wniosku o przyznanie pomocy oraz w biznesplanie.

§ 17. 1.²³⁾ Kolejność przysługiwania pomocy jest ustalana na podstawie danych i informacji zawartych we wniosku o przyznanie pomocy, dołączonych do niego dokumentach oraz kontroli administracyjnej. Dokonanie przez wnioskodawcę zmian we wniosku o przyznanie pomocy lub w dołączonych do niego dokumentach po upływie 20 dni od dnia zakończenia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy nie wpływa na kolejność przysługiwania pomocy oraz liczbę punktów, z wyłączeniem przypadku gdy zmiana taka powoduje zmniejszenie liczby punktów.

2.²³⁾ W pierwszej kolejności pomoc przysługuje wnioskodawcom, którzy uzyskali największą liczbę punktów, przy czym pomoc jest przyznawana, jeżeli wnioskodawca uzyskał co najmniej 12 punktów.

3. W przypadku wnioskodawców, którzy uzyskali taką samą liczbę punktów, o kolejności przysługiwania pomocy decyduje powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie wskazanym w biznesplanie, przy czym pierwszeństwo w uzyskaniu pomocy ma gospodarstwo o większej powierzchni użytków rolnych.

4. W przypadku wnioskodawców, którzy uzyskali taką samą liczbę punktów i wskazali w biznesplanie gospodarstwa o identycznej powierzchni użytków rolnych, o kolejności przysługiwania pomocy decyduje wiek wnioskodawcy, przy czym pierwszeństwo w uzyskaniu pomocy ma operacja realizowana przez młodszego wnioskodawcę.

¹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 10 lit. a tiret pierwsze rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

²⁰⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 765, z 2016 r. poz. 326, 589 i 1367, z 2017 r. poz. 806 i 2139 oraz z 2018 r. poz. 584.

²¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 10 lit. a tiret drugie rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

²²⁾ Dodany przez § 1 pkt 10 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 11 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

5.²⁴⁾ Jeżeli dane lub informacje zawarte we wniosku lub biznesplanie mające wpływ na ustalenie kolejności przysługiwania pomocy ulegną zmianie w wyniku kontroli administracyjnej lub kontroli na miejscu, aktualizacji kolejności przysługiwania pomocy oraz liczby przyznanych punktów dokonuje się wyłącznie w przypadku, gdy z danych uzyskanych w wyniku kontroli wynika, że pomoc przysługuje w dalszej kolejności niż pierwotnie ustalona.

§ 18.²⁵⁾ 1. Dyrektor oddziału regionalnego Agencji niezwłocznie po przyznaniu punktów, o których mowa w § 16 ust. 2, ustala:

- 1) kolejność przysługiwania pomocy w województwie;
- 2) które z wniosków o przyznanie pomocy uzyskały co najmniej 12 punktów;
- 3) który wniosek o przyznanie pomocy jako pierwszy uzyskał mniej niż 12 punktów.

2. Dyrektor oddziału regionalnego Agencji niezwłocznie po dokonaniu ustaleń, o których mowa w ust. 1, przekazuje informację w tym zakresie oraz każdą aktualizację tej informacji do Prezesa Agencji.

3. Prezes Agencji niezwłocznie po otrzymaniu informacji, o których mowa w ust. 2, podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej administrowanej przez Agencję informację o kolejności przysługiwania pomocy w poszczególnych województwach.

§ 19. 1.²⁶⁾ Dyrektor oddziału regionalnego Agencji wydaje decyzję w sprawie przyznania pomocy w terminie 210 dni od dnia zakończenia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

2. Decyzję o przyznaniu pomocy wydaje się z zastrzeżeniem dopełnienia przez beneficjenta, w terminie 9 miesięcy od dnia doręczenia tej decyzji, następujących warunków:

- 1) jeżeli nie były spełnione w dniu wydania decyzji o przyznaniu pomocy:
  - a) nabycia lub wejścia w posiadanie gospodarstwa, którego rozwoju dotyczy biznesplan,
  - b)²⁷⁾ rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie, o którym mowa w lit. a, jako kierujący,
  - c) ubezpieczenia na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie jako rolnik,
  - d) uzyskania wpisu do ewidencji producentów, stanowiącej część krajowego systemu ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności,
  - e) rozpoczęcia prowadzenia ewidencji przychodów i rozchodów w gospodarstwie, najpóźniej w dniu rozpoczęcia realizacji biznesplanu, chyba że beneficjent jest zobowiązany do prowadzenia księgi przychodów i rozchodów lub księgi rachunkowej, lub ewidencji przychodów i rozchodów na podstawie odrębnych przepisów;
- 2) rozpoczęcia realizacji biznesplanu;
- 3) złożenia wniosku o płatność pierwszej raty pomocy.

3. Decyzja o przyznaniu pomocy zawiera pouczenie o konieczności spełnienia warunków, o których mowa w ust. 2, i przedłożenia dokumentów, o których mowa w § 20 ust. 3, oraz konieczności zwrotu pomocy w przypadku niespełnienia tych warunków lub nieprzedłożenia dokumentów.

4.²⁸⁾ Budynki i budowle znajdujące się w gospodarstwie, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a, wykorzystywane do produkcji rolnej oraz użytki rolne wchodzące w skład tego gospodarstwa wykorzystywane do prowadzenia działalności rolniczej nie mogą stanowić przedmiotu współwłasności lub współposiadania, z wyłączeniem małżeńskiej wspólności majątkowej, wspólnot gruntowych oraz z wyłączeniem budynków, budowli i użytków rolnych będących przedmiotem współwłasności, objętych realizowaną przez osoby wspólnie wnioskujące operacją typu „Modernizacja gospodarstw rolnych” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” objętego Programem.

²⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 11 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

²⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 2 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 14.

²⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 listopada 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 2107), które weszło w życie z dniem 15 listopada 2017 r.

²⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 13 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

²⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 13 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

4a.²⁹⁾ Przez prowadzenie działalności rolniczej w gospodarstwie jako kierujący rozumie się prowadzenie przez osobę fizyczną tej działalności osobiście, na własny rachunek i we własnym imieniu oraz ponoszenie kosztów w związku z prowadzeniem tej działalności i czerpanie korzyści z jej prowadzenia.

4b.²⁹⁾ Uznaje się, że osoba fizyczna prowadzi działalność rolniczą w gospodarstwie osobiście, jeżeli pracuje w tym gospodarstwie oraz podejmuje wszelkie decyzje dotyczące prowadzenia tej działalności.

5. Uznaje się, że rozpoczęcie realizacji biznesplanu, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, następuje przez dokonanie czynności mającej na celu realizację określonych w nim działań, zwłaszcza przez:

- 1) rozpoczęcie prac budowlanych związanych z inwestycją, o której mowa w § 16 ust. 2 pkt 4 lit. a;
- 2) zawarcie umowy, w wyniku której ma nastąpić przeniesienie własności lub posiadania maszyny, urządzenia lub wyposażenia;
- 3) zawarcie umowy, w wyniku której ma nastąpić świadczenie usług;
- 4) prace przygotowawcze, takie jak uzyskanie zezwoleń lub przeprowadzenie analiz wykonalności inwestycji;
- 5) zawarcie umowy, w wyniku której ma nastąpić przeniesienie własności lub posiadania gruntów rolnych lub zwierząt gospodarskich.

6. Sposób prowadzenia ewidencji przychodów i rozchodów w gospodarstwie oraz wzór tej ewidencji są określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 20. 1. Pierwszą ratę pomocy, w wysokości 80 000 złotych, wypłaca się na wniosek o płatność, który składa się w terminie 9 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy.

2. Wniosek o płatność zawiera:

- 1) dane beneficjenta, o których mowa w § 14 ust. 1 pkt 1 i 2;
- 2) dane małżonka beneficjenta, o których mowa w § 14 ust. 1 pkt 1 lit. a–c;
- 3) numer rachunku bankowego beneficjenta;
- 4)³⁰⁾ oświadczenie beneficjenta, o którym mowa w § 14 ust. 1 pkt 7.

3. Do wniosku o płatność, o którym mowa w ust. 1, dołącza się dokumenty potwierdzające spełnienie warunków, z zastrzeżeniem dopełnienia których została wydana decyzja o przyznaniu pomocy, jeżeli warunki te nie były spełnione w dniu wydania decyzji o przyznaniu pomocy:

- 1) dokument potwierdzający tytuł prawny do nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa;
- 2) dokument potwierdzający rozpoczęcie realizacji biznesplanu;
- 3) kopię lub wydruk strony z ewidencji przychodów i rozchodów w gospodarstwie lub księgi przychodów i rozchodów, lub księgi rachunkowej, lub ewidencji przychodów i rozchodów prowadzonej na podstawie odrębnych przepisów, zawierającej informację o zdarzeniach gospodarczych, które wystąpiły w gospodarstwie beneficjenta po dniu doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy.

4. Kopie dokumentów załącza się w formie kopii potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez pracownika Agencji lub podmiot, który wydał dokument, lub poświadczonych przez notariusza.

5. Beneficjent informuje Agencję o wszelkich zmianach w zakresie danych i informacji objętych wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, oraz dołączonych do niego dokumentach, niezwłocznie po ich zaistnieniu.

§ 21. 1. Wypłata pierwszej raty pomocy następuje w terminie 90 dni od dnia złożenia wniosku o płatność wraz z dokumentami, o których mowa w § 20 ust. 3. Pomoc jest wypłacana na rachunek bankowy beneficjenta wskazany we wniosku o płatność.

2. W przypadku niedopełnienia przez beneficjenta warunków, z zastrzeżeniem dopełnienia których została wydana decyzja o przyznaniu pomocy, dyrektor oddziału regionalnego¹⁴⁾ Agencji, w drodze decyzji, stwierdza wygaśnięcie decyzji o przyznaniu pomocy.

²⁹⁾ Dodany przez § 1 pkt 13 lit. c rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

³⁰⁾ Dodany przez § 1 pkt 14 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

3. W przypadku niezłożenia wniosku o płatność w terminie określonym w § 20 ust. 1, dyrektor oddziału regionalnego¹⁴⁾ Agencji, w drodze decyzji, stwierdza wygaśnięcie, jako bezprzedmiotowej, decyzji o przyznaniu pomocy.

4. Dyrektor oddziału regionalnego¹⁴⁾ Agencji uchyla decyzję o przyznaniu pomocy w przypadku złożenia przez beneficjenta, przed upływem terminu określonego w § 20 ust. 1, pisemnego wniosku o uchylenie tej decyzji zawierającego oświadczenie o rezygnacji z przyznanej pomocy.

§ 22. Beneficjent powinien:

- 1)³¹⁾ prowadzić jako kierujący działalność rolniczą w gospodarstwie, którego rozwoju dotyczy biznesplan, co najmniej do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy;
- 2) spełniać wymagania, o których mowa w art. 19 ust. 4 akapit drugi rozporządzenia nr 1305/2013, co najmniej do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy;
- 3) spełniać warunek, o którym mowa w § 19 ust. 4, do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy;
- 4) zrealizować biznesplan w terminie przewidzianym w biznesplanie, lecz nie później niż do dnia upływu 3 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy, zwłaszcza:
  - a) prowadzić gospodarstwo zgodnie ze strukturą produkcji, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 lit. b,
  - b) zrealizować działania, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 5 oraz § 6 ust. 2 pkt 2,
  - c) osiągnąć cele, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 4,
  - d) osiągnąć wzrost wielkości ekonomicznej gospodarstwa przynajmniej o 10% w stosunku do wyjściowej wielkości ekonomicznej gospodarstwa, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 lit. c, i utrzymać osiągnięty wzrost przynajmniej do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy;
- 5) uzupełnić wykształcenie w okresie 36 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy – w przypadku, o którym mowa w § 5 ust. 3;
- 6) podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników jako rolnik z mocy ustawy i w pełnym zakresie przez okres co najmniej 12 miesięcy od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy;
- 7) prowadzić ewidencję przychodów i rozchodów w gospodarstwie lub księgę przychodów i rozchodów, lub księgę rachunkową, lub ewidencję przychodów i rozchodów na podstawie odrębnych przepisów, co najmniej do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy;
- 8) prowadzić działania, z tytułu których przyznano punkty, o których mowa w § 16 ust. 2, co najmniej do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy;
- 9) umożliwiać przeprowadzenie przez uprawnione podmioty kontroli na miejscu lub kontroli dokumentów;
- 10) przechowywać dokumenty związane z przyznaną pomocą co najmniej do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy;
- 11) udostępniać uprawnionym podmiotom informacje niezbędne do monitorowania i ewaluacji Programu.

§ 23. 1. Drugą ratę pomocy, w wysokości 20 000 złotych, wypłaca się na wniosek o płatność, który składa się po realizacji biznesplanu, jednak nie później niż do dnia upływu 3 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy, a w przypadku, o którym mowa w § 27 ust. 1 w zakresie wydłużenia okresu realizacji biznesplanu – nie później niż do dnia upływu 4 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy. Pomoc jest wypłacana na rachunek bankowy beneficjenta wskazany we wniosku o płatność.

2.³²⁾ Wypłaty drugiej raty pomocy dokonuje się, jeżeli są spełnione warunki, o których mowa w § 22 pkt 4, oraz są spełniane warunki, o których mowa w § 22 pkt 1–3, 7 i 8, od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy do dnia złożenia wniosku o płatność drugiej raty pomocy.

3. Wniosek o płatność drugiej raty pomocy oprócz danych, o których mowa w § 20 ust. 2, zawiera oświadczenie o spełnieniu warunku, o którym mowa w § 6 ust. 9.

³¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 15 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

³²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 14.

4. Do wniosku o płatność drugiej raty pomocy dołącza się następujące dokumenty potwierdzające spełnienie warunków, o których mowa w § 22 pkt 4, oraz spełnianie od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy do dnia złożenia wniosku o płatność drugiej raty pomocy warunków, o których mowa w § 22 pkt 1–3, 7 i 8:

- 1) sprawozdanie z realizacji biznesplanu sporządzone zgodnie ze wzorem udostępnionym przez Agencję oraz dokumenty potwierdzające realizację działań, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 5 oraz § 6 ust. 2 pkt 2;
- 2) oświadczenie o prowadzeniu ewidencji przychodów i rozchodów w gospodarstwie lub prowadzeniu księgi przychodów i rozchodów, lub prowadzeniu księgi rachunkowej, lub prowadzeniu ewidencji przychodów i rozchodów na podstawie odrębnych przepisów;
- 3)³³⁾ kopię planu nawozowego oraz kopię wyników chemicznej analizy gleby – jeżeli beneficjentowi przyznano punkty, o których mowa w § 16 ust. 2 pkt 5 lit. a tiret drugie.

5. W przypadku, o którym mowa w § 5 ust. 3, dokument potwierdzający spełnienie warunku, o którym mowa w § 22 pkt 5, jest przedkładany przez beneficjenta dyrektorowi oddziału regionalnego¹⁴⁾ Agencji w terminie 60 dni od dnia upływu 36 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy.

6. Kopie dokumentów załącza się w formie kopii potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez pracownika Agencji lub podmiot, który wydał dokument, lub poświadczonych przez notariusza.

7. Beneficjent informuje Agencję o wszelkich zmianach w zakresie danych i informacji objętych wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, oraz dołączonych do niego dokumentach, niezwłocznie po ich zaistnieniu.

§ 24. 1. Wypłata drugiej raty pomocy następuje w terminie 90 dni od dnia złożenia wniosku o płatność wraz z dokumentami, o których mowa w § 23 ust. 4.

2.³⁴⁾ W przypadku niespełnienia warunków, o których mowa w § 22 pkt 4, lub niespełniania od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy do dnia złożenia wniosku o płatność drugiej raty pomocy warunków, o których mowa w § 22 pkt 1–3, 7 i 8, lub nieprzedłożenia wniosku o płatność, o którym mowa w § 23 ust. 1, lub dokumentów, o których mowa w § 23 ust. 4, dyrektor oddziału regionalnego Agencji wydaje decyzję o odmowie wypłaty drugiej raty pomocy.

3.³⁴⁾ W przypadku niespełnienia warunków, o których mowa w § 22 pkt 4, lub niespełniania od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy do dnia złożenia wniosku o płatność drugiej raty pomocy warunków, o których mowa w § 22 pkt 1–3, 7 i 8, pierwsza rata pomocy podlega zwrotowi w całości lub części.

4. W przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w § 22 pkt 4:

- 1) lit. a – zwrotowi podlega 100% kwoty pierwszej raty pomocy;
- 2) lit. b w przypadku niezrealizowania:
  - a) przewidzianych w biznesplanie inwestycji w środki trwałe, o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 5 lit. a – zwrotowi podlega procent kwoty pomocy równy udziałowi szacunkowych kosztów inwestycji w środki trwałe w kwocie pomocy, jednak nie więcej niż 100% kwoty pierwszej raty pomocy,
  - b) działań dotyczących zrównoważenia środowiskowego, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 5 lit. b – zwrotowi podlega:
    - 10% kwoty pierwszej raty pomocy za niezrealizowanie działania w zakresie udziału zbóż w strukturze zasiewów,
    - 20% kwoty pierwszej raty pomocy za nieprzygotowywanie lub niestosowanie planu nawozowego,
  - c) działań, o których mowa w § 6 ust. 2 pkt 2 lit. a i lit. b – zwrotowi podlega 1,25% kwoty pierwszej raty pomocy za niezrealizowanie każdego z tych działań, jednak nie więcej niż 5%,
  - d) działania, o którym mowa w § 6 ust. 2 pkt 2 lit. d – zwrotowi podlega 10% kwoty pierwszej raty pomocy,
  - e) działań, o których mowa w § 6 ust. 2 pkt 2 lit. c, lit. e i lit. f – zwrotowi podlega po 20% kwoty pierwszej raty pomocy za niezrealizowanie każdego z tych działań;
- 3) lit. d w przypadku:
  - a) zmniejszenia lub nieosiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa w stosunku do wielkości wyjściowej, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 lit. c – zwrotowi podlega 100% kwoty pierwszej raty pomocy,
  - b) osiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa o nie więcej niż 1% w stosunku do wielkości wyjściowej – zwrotowi podlega 90% kwoty pierwszej raty pomocy,

³³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 16 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

³⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 4 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 14.

- c) osiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa o więcej niż 1%, lecz nie więcej niż 2% w stosunku do wielkości wyjściowej – zwrotowi podlega 80% kwoty pierwszej raty pomocy,
- d) osiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa o więcej niż 2%, lecz nie więcej niż 3% w stosunku do wielkości wyjściowej – zwrotowi podlega 70% kwoty pierwszej raty pomocy,
- e) osiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa o więcej niż 3%, lecz nie więcej niż 4% w stosunku do wielkości wyjściowej – zwrotowi podlega 60% kwoty pierwszej raty pomocy,
- f) osiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa o więcej niż 4%, lecz nie więcej niż 5% w stosunku do wielkości wyjściowej – zwrotowi podlega 50% kwoty pierwszej raty pomocy,
- g) osiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa o więcej niż 5%, lecz nie więcej niż 6% w stosunku do wielkości wyjściowej – zwrotowi podlega 40% kwoty pierwszej raty pomocy,
- h) osiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa o więcej niż 6%, lecz nie więcej niż 7% w stosunku do wielkości wyjściowej – zwrotowi podlega 30% kwoty pierwszej raty pomocy,
- i) osiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa o więcej niż 7%, lecz nie więcej niż 8% w stosunku do wielkości wyjściowej – zwrotowi podlega 20% kwoty pierwszej raty pomocy,
- j) osiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa o więcej niż 8%, lecz nie więcej niż 9% w stosunku do wielkości wyjściowej – zwrotowi podlega 10% kwoty pierwszej raty pomocy,
- k) osiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa o więcej niż 9%, lecz mniej niż 10% w stosunku do wielkości wyjściowej – zwrotowi podlega 2% kwoty pierwszej raty pomocy.

4a.³⁵⁾ (uchylony).³⁶⁾

5. W przypadku niespełniania od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy do dnia złożenia wniosku o płatność drugiej raty pomocy warunku, o którym mowa w § 22:

- 1) pkt 1 – zwrotowi podlega 100% kwoty pierwszej raty pomocy;
- 2) pkt 2 lub 3 – zwrotowi podlega 30% kwoty pierwszej raty pomocy za niespełnienie każdego z warunków określonych w tych przepisach;
- 3) pkt 7 – zwrotowi podlega 5% kwoty pierwszej raty pomocy za każdy rozpoczęty rok nieprowadzenia ewidencji przychodów i rozchodów w gospodarstwie lub księgi przychodów i rozchodów, lub księgi rachunkowej, lub ewidencji przychodów i rozchodów na podstawie odrębnych przepisów;
- 4) pkt 8 – zwrotowi podlega 20% kwoty pierwszej raty pomocy za niezrealizowanie produkcji roślin wysokobiałkowych, o której mowa w § 16 ust. 2 pkt 3 lit. b.

6. W przypadku gdy beneficjentowi nie przysługiwałaby pomoc na podstawie sumy punktów pomniejszonej o liczbę punktów przyznanych z tytułu niezrealizowanego działania, o którym mowa w § 16 ust. 2 pkt 3 lit. a, pkt 4 lub 5, lub produkcji, o której mowa w § 16 ust. 2 pkt 3 lit. b, zwrotowi podlega 100% kwoty pierwszej raty pomocy.

7. W przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w § 22:

- 1) pkt 5, 6 lub 9 – zwrotowi podlega 100% kwoty wypłaconej pomocy;
- 2) pkt 10 – zwrotowi podlega 3% kwoty wypłaconej pomocy;
- 3) pkt 11 – zwrotowi podlega 0,5% kwoty wypłaconej pomocy.

§ 25. W terminie 90 dni przed dniem, w którym upływa 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy, beneficjent przedkłada dyrektorowi oddziału regionalnego Agencji informację o realizacji warunków, o których mowa w § 22 pkt 1–3, pkt 4 lit. d w zakresie utrzymania osiągniętego wzrostu wielkości ekonomicznej, oraz pkt 7 i 8, opracowaną na formularzu udostępnionym przez Agencję, zawierającą w szczególności wielkość ekonomiczną gospodarstwa. Do informacji tej beneficjent dołącza:³⁷⁾

- 1) oświadczenie potwierdzające prowadzenie ewidencji przychodów i rozchodów w gospodarstwie lub prowadzenie księgi przychodów i rozchodów, lub prowadzenie księgi rachunkowej, lub prowadzenie ewidencji przychodów i rozchodów na podstawie odrębnych przepisów;

³⁵⁾ Dodany przez § 1 pkt 17 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

³⁶⁾ Przez § 1 pkt 4 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 14.

³⁷⁾ Wprowadzenie do wyliczenia w brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 5 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 14.

- 2)³⁸⁾ kopię planu nawozowego oraz kopię wyników chemicznej analizy gleby – jeżeli beneficjentowi przyznano punkty, o których mowa w § 16 ust. 2 pkt 5 lit. a tiret drugie;
- 3) dokumenty potwierdzające realizację działania, o którym mowa w § 6 ust. 2 pkt 2:
- a) lit. c – jeżeli beneficjentowi przyznano punkty, o których mowa w § 16 ust. 2 pkt 4 lit. d,
  - b) lit. d – jeżeli beneficjentowi przyznano punkty, o których mowa w § 16 ust. 2 pkt 4 lit. c,
  - c) lit. e – jeżeli beneficjentowi przyznano punkty, o których mowa w § 16 ust. 2 pkt 4 lit. d,
  - d) lit. f – jeżeli beneficjentowi przyznano punkty, o których mowa w § 16 ust. 2 pkt 3 lit. a.

§ 26. 1. Jeżeli beneficjent, który otrzymał drugą ratę pomocy, nie spełniał do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy warunków, o których mowa w § 22 pkt 1–3, pkt 4 lit. d w zakresie utrzymania wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa oraz pkt 7 i 8, lub nie przedłożył w Agencji informacji lub dokumentów, o których mowa w § 23 ust. 5 lub § 25, pomoc podlega zwrotowi w całości lub części.

2. W przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w § 22:

- 1) pkt 1 – zwrotowi podlega 50% kwoty pomocy;
- 2) pkt 2 lub 3 – zwrotowi podlega 25% kwoty pomocy za niespełnienie każdego z warunków określonych w tych przepisach;
- 3) pkt 4 lit. d – zwrotowi podlega 10% kwoty pomocy w przypadku nieutrzymania osiągniętego wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa;
- 4) pkt 7 – zwrotowi podlega 3% kwoty pomocy za każdy rozpoczęty rok nieprowadzenia ewidencji przychodów i rozchodów w gospodarstwie lub księgi przychodów i rozchodów, lub księgi rachunkowej, lub ewidencji przychodów i rozchodów na podstawie odrębnych przepisów;
- 5) pkt 8 – zwrotowi podlega:
  - a) 12% kwoty pomocy za nierealizowanie działania, o którym mowa w § 16 ust. 2 pkt 3 lit. a,
  - b) 12% kwoty pomocy za nierealizowanie produkcji roślin wysokobiałkowych, o której mowa w § 16 ust. 2 pkt 3 lit. b,
  - c) 5% kwoty pomocy za nierealizowanie działania, o którym mowa w § 16 ust. 2 pkt 5 lit. a tiret pierwsze,
  - d) 10% kwoty pomocy za nierealizowanie działania, o którym mowa w § 16 ust. 2 pkt 5 lit. a tiret drugie,
  - e) 5% kwoty pomocy za nierealizowanie działania, o którym mowa w § 16 ust. 2 pkt 4 lit. c,
  - f) po 10% kwoty pomocy za nierealizowanie każdego z działań, o których mowa w § 16 ust. 2 pkt 4 lit. d – jeżeli beneficjentowi przyznano punkty, o których mowa w § 16 ust. 2, z tytułu danego działania lub produkcji.

3. W przypadku nieprzedłożenia w terminie dokumentów, o których mowa w § 23 ust. 5 lub w § 25, zwrotowi podlega 2% kwoty pomocy za nieprzedłożenie każdego z dokumentów określonych w tych przepisach, przy czym w przypadku nieprzedłożenia w terminie dokumentów, o których mowa w § 23 ust. 5 lub w § 25 pkt 2 i 3, zwrotowi podlega 2% kwoty pomocy – niezależnie od liczby nieprzedłożonych dokumentów.

§ 27. 1. Beneficjent może wystąpić do dyrektora oddziału regionalnego¹⁴⁾ Agencji z wnioskiem o wyrażenie zgody na zmianę założeń biznesplanu w trakcie jego realizacji w zakresie warunków, o których mowa w § 22 pkt 4, w tym wydłużenie okresu jego realizacji.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się zmieniony biznesplan wraz z podaniem przyczyn uzasadniających planowane zmiany.

3. Zmiany polegające na zwiększeniu lub zmniejszeniu o nie więcej niż 10 punktów procentowych skali produkcji roślin danego gatunku mierzonej udziałem powierzchni uprawy w całości upraw lub zwierząt danego gatunku mierzonej liczbą zwierząt w gospodarstwie nie wymagają zgody Agencji, jeżeli zostanie spełniony warunek określony w § 22 pkt 4 lit. d. W przypadku zmian dotyczących udziału powierzchni uprawy zbóż, roślin strączkowych, roślin motylkowych drobnonasiennych lub warzyw zmiany określa się w odniesieniu do całej grupy uprawianych roślin.

³⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 18 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

4. Dyrektor oddziału regionalnego¹⁴⁾ Agencji wyraża zgodę na zmianę założeń biznesplanu, w tym wydłużenie okresu jego realizacji, jednak nie dłużej niż do dnia upływu 4 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy, pod warunkiem że:

- 1) zmieniony biznesplan spełnia warunki określone w § 6, a beneficjentowi przysługiwałaby pomoc na podstawie liczby punktów, które zostałyby przyznane na podstawie zmienionych założeń biznesplanu;
- 2) zostanie osiągnięty wzrost wielkości ekonomicznej gospodarstwa o co najmniej 10% w stosunku do wyjściowej wielkości ekonomicznej gospodarstwa, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 lit. c.

5. Wyrażenie zgody na zmianę założeń biznesplanu następuje w drodze decyzji.

6. Wyrażenie zgody na zmianę założeń biznesplanu następuje w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1.

§ 28. W sprawach o przyznanie pomocy na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem z uwagi na istotę i cel tego poddziałania nie jest możliwe:

- 1) wstąpienie do toczącego się postępowania na miejsce wnioskodawcy przez następcę prawnego wnioskodawcy albo nabywcę gospodarstwa lub jego części ani przejmującego posiadanie gospodarstwa lub jego części;
- 2) przyznanie pomocy następcy prawnemu beneficjenta albo nabywcy gospodarstwa lub jego części ani przejmującemu posiadanie gospodarstwa lub jego części.

§ 29. W 2015 roku:

- 1) dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy może przypadać w trzecim kwartale tego roku;
- 2) Agencja udostępni formularz wniosku o płatność oraz wzory oświadczeń dołączanych do wniosku o płatność, o których mowa w § 12 ust. 4, najpóźniej w dniu rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

§ 30. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia³⁹⁾.

---

³⁹⁾ Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 14 lipca 2015 r.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa
i Rozwoju Wsi z dnia 13 lipca 2015 r.

Załącznik nr 1

**SZCZEGÓŁOWY WYKAZ KIERUNKÓW STUDIÓW, ZAWODÓW ORAZ TYTUŁÓW KWALIFIKACYJNYCH,
A TAKŻE RODZAJE DOKUMENTÓW POTWIERDZAJĄCYCH POSIADANIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH**

1. Kierunkami studiów pierwszego, drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich, których ukończenie uznaje się za posiadanie kwalifikacji zawodowych, są:

- 1) rolnictwo;
- 2) ogrodnictwo;
- 3) weterynaria – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla zwierząt;
- 4) technika rolnicza i leśna;
- 5) zootechnika.

W przypadku ukończenia studiów na kierunku innym niż wymienione w pkt 1–5 za kwalifikacje zawodowe przydatne do prowadzenia działalności rolniczej uznaje się kierunki studiów, w ramach których zakres kształcenia albo standardy kształcenia obejmują treści związane z działalnością rolniczą w wymiarze łącznym co najmniej 200 godzin lub co najmniej 30 punktów uzyskanych w ramach Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów Zaliczonych (European Credit Transfer System).

2. Wykaz zawodów rolniczych na poziomie kwalifikacji technika:

- 1) technik rolnik;
- 2) technik ogrodnik;
- 3) technik architektury krajobrazu;
- 4) technik hodowca koni;
- 5) technik pszczelarz;
- 6) technik weterynarii – w przypadku gdy w gospodarstwie są prowadzone chów lub hodowla zwierząt;
- 7) technik agrobiznesu;
- 8) technik mechanizacji rolnictwa;
- 9) technik turystyki wiejskiej.

3. Wykaz zawodów rolniczych nauczanych na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej:

- 1) rolnik;
- 2) ogrodnik;
- 3) pszczelarz;
- 4) mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych.

4. Za studia podyplomowe w zakresie związanym z działalnością rolniczą uznaje się studia, których program obejmuje treści związane z działalnością rolniczą w wymiarze co najmniej 150 godzin.

5. Dokumentem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe jest:

- 1) dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, lub studiów wyższych magisterskich na kierunku wymienionym w ust. 1;
- 2) w zawodzie wymienionym w ust. 2:
  - a) świadectwo lub dyplom ukończenia szkoły z uzyskanym tytułem zawodowym albo dyplom uzyskania tytułu zawodowego lub dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe,

- b) świadectwo ukończenia szkoły dającej wykształcenie średnie wraz ze świadectwami potwierdzającymi kwalifikacje w zawodzie, odpowiednio:
- technik rolnik – łącznie: świadectwo potwierdzające kwalifikację R.3. Prowadzenie produkcji rolniczej oraz świadectwo potwierdzające kwalifikację R.16. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej,
  - technik ogrodnik – łącznie: świadectwo potwierdzające kwalifikację R.5. Zakładanie i prowadzenie upraw ogrodniczych oraz świadectwo potwierdzające kwalifikację R.18. Planowanie i organizacja prac ogrodniczych,
  - technik architektury krajobrazu – łącznie: świadectwo potwierdzające kwalifikację R.21. Projektowanie, urządzenie i pielęgnacja roślinnych obiektów architektury krajobrazu oraz świadectwo potwierdzające kwalifikację R.22. Organizacja prac związanych z budową oraz konserwacją obiektów małej architektury krajobrazu,
  - technik hodowca koni – łącznie: świadectwo potwierdzające kwalifikację R.19. Organizowanie chowu i hodowli koni oraz świadectwo potwierdzające kwalifikację R.20. Szkolenie i użytkowanie koni,
  - technik pszczelarz – łącznie: świadectwo potwierdzające kwalifikację R.4. Prowadzenie produkcji pszczelarskiej oraz świadectwo potwierdzające kwalifikację R.17. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej i pszczelarskiej,
  - technik weterynarii – łącznie: świadectwo potwierdzające kwalifikację R.9. Prowadzenie chowu, hodowli i inseminacji zwierząt oraz świadectwo potwierdzające kwalifikację R.10. Wykonywanie czynności pomocniczych z zakresu usług weterynaryjnych oraz świadectwo potwierdzające kwalifikację R.11. Wykonywanie czynności pomocniczych z zakresu realizacji zadań inspekcji weterynaryjnej,
  - technik agrobiznesu – łącznie: świadectwo potwierdzające kwalifikację R.3. Prowadzenie produkcji rolniczej oraz świadectwo potwierdzające kwalifikację R.6. Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie,
  - technik mechanizacji rolnictwa – łącznie: świadectwo potwierdzające kwalifikację M.1. Użytkowanie pojazdów, maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w rolnictwie oraz świadectwo potwierdzające kwalifikację M.2. Obsługa techniczna oraz naprawa pojazdów, maszyn i urządzeń stosowanych w rolnictwie oraz świadectwo potwierdzające kwalifikację M.43. Organizacja prac związanych z eksploatacją środków technicznych stosowanych w rolnictwie,
  - technik turystyki wiejskiej – łącznie: świadectwo potwierdzające kwalifikację T.7. Prowadzenie działalności turystycznej na obszarach wiejskich i świadectwo potwierdzające kwalifikację T.8. Prowadzenie gospodarstwa agroturystycznego;
- 3) w zawodzie wymienionym w ust. 3:
- a) świadectwo ukończenia szkoły z uzyskanym tytułem wykwalifikowanego robotnika lub dyplom ukończenia szkoły z tytułem wykwalifikowanego robotnika albo dyplom uzyskania tytułu zawodowego lub dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe,
- b) świadectwo ukończenia szkoły dającej wykształcenie co najmniej zasadnicze zawodowe wraz ze świadectwem (świadectwami) potwierdzającym kwalifikację w zawodzie wymienionym w ust. 3, odpowiednio:
- rolnik – świadectwo potwierdzające kwalifikację R.3. Prowadzenie produkcji rolniczej,
  - ogrodnik – świadectwo potwierdzające kwalifikację R.5. Zakładanie i prowadzenie upraw ogrodniczych,
  - pszczelarz – świadectwo potwierdzające kwalifikację R.4. Prowadzenie produkcji pszczelarskiej,
  - mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych – łącznie: świadectwo potwierdzające kwalifikację M.1. Użytkowanie pojazdów, maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w rolnictwie oraz świadectwo potwierdzające kwalifikację M.2. Obsługa techniczna oraz naprawa pojazdów, maszyn i urządzeń stosowanych w rolnictwie,
- c) zaświadczenie wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną o zdaniu egzaminu eksternistycznego z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla zasadniczej szkoły zawodowej wraz ze świadectwami potwierdzającymi kwalifikacje wymienionymi w lit. b;
- 4) w przypadku tytułu wykwalifikowanego robotnika lub tytułu mistrza albo tytułu zawodowego lub tytułu zawodowego mistrza – świadectwo z tytułem wykwalifikowanego robotnika lub dyplom z tytułem mistrza, uzyskane na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 12 października 1993 r. w sprawie zasad i warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego dorosłych (Dz. U. poz. 472) lub świadectwo uzyskania tytułu zawodowego lub dyplom uzyskania tytułu zawodowego mistrza na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 3 lutego 2006 r. w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych (Dz. U. poz. 216);

- 5)⁴⁰⁾ dyplom uzyskania stopnia naukowego doktora nauk rolniczych lub doktora nauk weterynaryjnych, lub świadectwo ukończenia studiów trzeciego stopnia (doktoranckich) w dziedzinie nauk rolniczych lub w dziedzinie nauk weterynaryjnych.
6. Dokumentem potwierdzającym ukończenie studiów podyplomowych jest świadectwo ich ukończenia.
7. Dokumentem potwierdzającym posiadanie wykształcenia:
- 1) wyższego – jest dyplom ukończenia studiów wyższych;
  - 2) średniego – jest świadectwo ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej, umożliwiającej uzyskanie świadectwa dojrzałości;
  - 3) zasadniczego zawodowego – jest świadectwo ukończenia szkoły zasadniczej lub zasadniczej szkoły zawodowej lub zaświadczenie wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną o zdaniu egzaminu eksternistycznego z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla zasadniczej szkoły zawodowej wraz ze świadectwami potwierdzającymi kwalifikacje w zawodach zgodnych z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego, innych niż wymienione w ust. 3;
  - 4) gimnazjalnego – jest świadectwo ukończenia gimnazjum;
  - 5) podstawowego – jest świadectwo ukończenia szkoły podstawowej.
8. Dokumentem potwierdzającym staż pracy, o którym mowa w § 5 ust. 4 rozporządzenia w:
- 1) pkt 1 – jest zaświadczenie z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników lub dokument potwierdzający podleganie ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności rolniczej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
  - 2) pkt 2 – jest świadectwo pracy wydane przez pracodawcę na podstawie przepisów prawa pracy obowiązujących w Polsce lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

---

⁴⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 19 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

Załącznik nr 2

**WYKAZ RODZAJÓW INWESTYCJI W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA I KLIMATU
ORAZ SPOSÓB PRZYZNAWANIA PUNKTÓW**

Liczba punktów przyznanych za pojedynczą inwestycję wpływającą na ochronę środowiska i klimatu jest określana według wzoru:

$$P = \frac{o \times u \times 15}{m}$$

gdzie:

- P – liczba punktów za inwestycję wpływającą na ochronę środowiska i klimatu
 o – bezwzględna ocena klimatyczno-środowiskowa inwestycji (według tabeli)
 u – udział wartości inwestycji w kwocie premii (nie więcej niż 1)
 m – największa bezwzględna ocena inwestycji wśród wymienionych w tabeli, czyli 41

Lp.	RODZAJ INWESTYCJI	Ocena bezwzględna inwestycji (pkt)
1	2	3
I. Inwestycje związane z produkcją zwierzęcą:		
1 ⁴¹⁾	Chlewnia bezściółkowa z hydraulicznym systemem usuwania odchodów spod rusztów	17
2	Chlewnia na płytkiej ściółce z automatycznym systemem usuwania odchodów	23
3	Chlewnia na głębokiej ściółce	22
4	Tuczarnia bezściółkowa	16
5	Chlewnia do produkcji prosiąt ściółkowa (modernizacja budynku)	17
6	Urządzenia do zadawania pasz na mokro – dotyczy świń	8
7	Mokry system do zadawania pasz płynnych ze sterowaniem komputerowym – dotyczy świń	18
8	Automatyczny system do zadawania pasz suchych do koryt – dotyczy świń	15
9	Automatyczny system do zadawania pasz suchych do karmników sterowany komputerem – dotyczy świń	18
10	Indywidualny system zadawania pasz – dotyczy świń	18
11	Obora płytka wolnostanowiskowa (maty) z automatycznym systemem usuwania odchodów	17
12	Obora płytka wolnostanowiskowa (ściółka) z automatycznym systemem usuwania odchodów	23
13	Obora na głębokiej ściółce wolnostanowiskowa	22
14	Obora uwięziowa, bezściółkowa lub ściółkowa (modernizacja budynku)	16
15 ⁴²⁾	Obora wolnostanowiskowa boksowa bezściółkowa	17
16	Zestaw wentylatorów ze sterowaniem dla dojarni	26

⁴¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 20 lit. a tiret pierwsze rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

⁴²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 20 lit. a tiret drugie rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

1	2	3
17	System wykrywania rui u krów	8
18	Dojarka przewodowa	8
19	Zbiornik-chłodnia do mleka z odzyskiem ciepła	21
20	Płyty wymiennik ciepła podczas chłodzenia mleka	14
21	System odzysku wody z mycia urządzeń udojowych	13
22	Bukaciarnia boksowa na rusztach z automatycznym systemem usuwania odchodów spod rusztów	17
23	Bukaciarnia stanowiskowa na płytce ściółce z mechanicznym systemem usuwania odchodów na korytarzu gnojowo-spacerowym	23
24	Bukaciarnia na głębokiej ściółce	22
25	Ciełownik bezściółkowy (modernizacja budynku)	16
26	Ciełownik ściółkowy (modernizacja budynku)	17
27	Bukaciarnia stanowiskowa z matami, z mechanicznym systemem usuwania odchodów	17
28	Silos na pasze treściwe	11
29	Silos przejazdowy na kiszonkę jednokomorowy (wielokomorowy)	10
30	Przenośnik do usuwania obornika słomiastego z formowaniem przyzmy obornika od spodu (słoma krótko cięta)	25
31	Przenośnik do usuwania odchodów w kanałach otwartych na płytę gnojową	19
32	Przenośnik do usuwania gnojowicy spod rusztów	19
33	Pompa-mieszadło do gnojowicy dostosowana do zbiorników zamkniętych	16
34	Pompa do gnojowicy lub gnojówki dostosowana do zbiorników zamkniętych	15
35	Pompa-mikser do gnojowicy dostosowana do zbiorników zamkniętych	15
36	Zestaw pompowo-transportowy do napełniania i opróżniania zbiornika na gnojowicę	24
37	System odzysku ciepła z obornika i gnojowicy	20
38	Zbiornik na gnojowicę zamknięty	26
39	Zbiornik na gnojówkę zamknięty	13
40	Płyta gnojowa z murkami bocznymi i zbiornikiem na gnojówkę zamkniętym	25
41	Płyta gnojowa z murkami bocznymi i zbiornikiem na gnojówkę z kontrolą szczelności	25
42	Separator gnojowicy do odzysku ściółki	23
43	Separator gnojowicy z komorą magazynującą	29
44	Robot do czyszczenia rusztów	24
45	System wentylacji nawiewno-wywiewnej sterowany komputerem z zastosowaniem filtrów powietrza	25
46	Zestaw wentylatorów ze sterowaniem automatycznym lub zestaw wentylatorów ze sterowaniem dla obory oraz systemem filtrów powietrza	25
47	Panele dachowych ogniw fotowoltaicznych – dotyczy budynków inwentarskich	18
48	Pompa ciepła – dotyczy budynków inwentarskich	18

1	2	3
49	System odzysku ciepła wydalanego z budynku – dotyczy budynków inwentarskich	41
50	Zastosowanie przeszkleń kalenicowych i dachowych oraz zastosowanie oświetlenia ledowego – dotyczy budynków inwentarskich	15
51	Komputer wraz z programem lub program – do zarządzania gospodarstwem lub stadem	14
II. Urządzenia wraz z oprogramowaniem wspierające proces podejmowania decyzji oraz prowadzenie gospodarstwa rolnego:		
52	Urządzenia GPS pozwalające mapować pola	7
53	Komputery pokładowe sterujące precyzyjną dawką nawozów mineralnych, środków ochrony roślin (do rozsiewaczy nawozów, opryskiwaczy środków ochrony roślin)	9
54	Ręczne urządzenia do oznaczania zaopatrzenia roślin w azot	9
III. Opryskiwacze do stosowania środków ochrony roślin (maksymalnie 17 punktów):		
55	Opryskiwacze polowe (rękawowe) z pomocniczym strumieniem powietrza (PSP)	8
56	Opryskiwacze sadownicze osłonowe (tunelowe i reflektorowe)	10
57	Opryskiwacze sadownicze deflektorowe i wielogardzielowe (z kierowanym strumieniem powietrza)	8
58	Opryskiwacze rzędowe (w tym z PSP), pasowe i osłonowe stosowane w uprawach polowych, warzywniczych, szkółkarskich lub na plantacjach owoców miękkich	8
59	Dodatkowe punkty za opryskiwacz z wyposażeniem w:	
	1) urządzenia sterujące automatycznie precyzyjną dawką środków ochrony roślin w zależności od prędkości jazdy	6
	2) komputerowy (elektroniczny) system automatycznego sterowania dawką oraz sekcjami lub rozpylaczami z wykorzystaniem sygnału GPS	12
	3) zdalnie wyłączane sekcje lub rozpylacze	6
	4) głowice wielorozpylaczowe	6
	5) dodatkowy zbiornik na wodę do mycia opryskiwacza lub odrębny zestaw do płukania i mycia opryskiwacza na polu	3
IV. Rolnicze stacje meteo wraz z oprogramowaniem do prognozowania występowania chorób lub szkodników		9
V. Maszyny do stosowania nawozów mineralnych:		
60	2-tarczowe rozsiewacze nawozów sterujące precyzyjną dawką nawozów mineralnych proporcjonalnie do prędkości jazdy	7
61	2-tarczowe rozsiewacze nawozów z kontrolowanym promieniem rozrzutu (np. system siewu granicznego)	7
VI. Urządzenia do przechowywania i stosowania nawozów naturalnych:		
62	Kompostowniki	5
63	Wozy asenizacyjne z aplikatorami gnojowicy typu lub wyłącznie aplikatory typu:	
	1) wężę wleczone	4
	2) doglebowe redlicowe	8
	3) doglebowe talerzowe	8
	4) stopkowe, łyżwowe	5

1	2	3
64	Rozrzutniki obornika i kompostu:	
	1) z adapterem pionowym 2- lub 4-walcowym	6
	2) z adapterem rozdrabniającym poziomym i tarczami rozrzucającymi	8
65	Dodatkowe punkty za wyposażanie rozrzutników w:	
	1) zasuwę (gródź) skrzyni ładunkowej umieszczoną przed adapterami rozrzucającymi	2
	2) deflektory (klapy, osłony) kierunku rozrzutu obornika	2
66	Aeratory do produkcji kompostu z obornika i masy organicznej	5
VII. Maszyny do uprawy gleby:		
67	Pługi/kultywatory dłutowe, grubery	8
68	Głębosze	8
69	Zestawy do uprawy i siewu bezpośredniego (bezorkowa uprawa gleby), w tym zestawy z nawożeniem pasowym	13
70	Brony talerzowe do szybkiego wymieszania obornika z glebą (przykrywania obornika na polu)	8
71	Chwastownik, brona chwastownik	10
72	Mulczery przygotowujące mulcz ze słomy oraz z roślin uprawianych jako śródplony i międzyplony	6
73	Siewniki do poplonów i agregaty uprawowo-siewne z siewnikiem do poplonów	8
74 ⁴³⁾	Pielniki do upraw międzyrzędowych	10
75 ⁴³⁾	Pielniki do upraw międzyrzędowych z doglebowymi aplikatorami nawozów, mikroelementów lub biopreparatów	13
76	Pielniki boczne do sadów	10
77	Urządzenia do rozkładania włókien, folii i słomy	9
VIII. Maszyny i urządzenia ograniczające skażenia w ośrodku gospodarczym:		
78	Stanowiska do mycia i płukania sprzętu, w tym stanowiska typu <i>biobed</i>	8
79	Zbiornikowe systemy bioremediacji (neutralizacji)	8
80	Oczyszczalnie ścieków na potrzeby prowadzonej działalności rolniczej	8
81	Piece na biomasę na potrzeby prowadzonej działalności rolniczej	10
82	Urządzenia do pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł energii na potrzeby prowadzonej działalności rolniczej:	
	1) panele słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne – nie dotyczy budynków inwentarskich; małe elektrownie wiatrowe o mocy do 40 kW	15
	2) pompy ciepła – nie dotyczy budynków inwentarskich	12
IX. Instalacje do mikronawodnień oraz pozyskiwania wody deszczowej:		
83	Instalacje do pozyskiwania i zagospodarowania wody deszczowej	8
84	Instalacje nawadniające minizraszaczowe	7

⁴³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 20 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

1	2	3
85	Instalacje nawadniające minizraszaczowe z nawożeniem	10
86	Instalacje nawadniające kropłowe	9
87	Instalacje nawadniające kropłowe z nawożeniem	14
X. Inwestycje budowlane:		
88	Wymiana eternitowych pokryć dachowych budynków gospodarczych, zakup blachy	5
89	Termomodernizacja budynków służących do produkcji rolnej	7
XI. Urządzenia służące do uprawy, pielęgnacji i zbioru z trwałych użytków zielonych:		
90	Pługi łąkowe	5
91	Glebogryzarki	5
92	Wały i włóki łąkowe	5
93	Grodzenie pastwisk	5
94	Beczkowozy z poidłami do pojenia zwierząt w chowie pastwiskowym	5
XII. Urządzenia do konserwacji i magazynowania pasz objętościowych z runi łąkowej (silosy, płyty betonowe):		
95	Silosy płaskie (płyty betonowe)	10
96	Wiaty (zadaszenia) i magazyny do przechowywania siana luzem lub w balotach	5
97	Suszarnie podłogowe i tunelowe do siana	5
XIII. Zakładanie sadów i plantacji krzewów owocowych:		
98	Zakup sadzonek – sady i plantacje krzewów owocowych	10
99	Zakup sadzonek – ekologiczne sady i plantacje krzewów owocowych	15

Załącznik nr 3

SPOSÓB PROWADZENIA EWIDENCJI PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW W GOSPODARSTWIE
ORAZ WZÓR TEJ EWIDENCJI

1. Karty ewidencji przychodów i rozchodów, zwanej dalej „ewidencją”, zszywa się i kolejno numeruje.
2. W ewidencji wprowadza się wyłącznie przychody z działalności rolniczej oraz koszty tej działalności.
3. Wpisów w ewidencji dokonuje się w języku polskim i w walucie polskiej w sposób staranny, czytelny i trwały, na podstawie prawidłowych i rzetelnych dowodów.
4. Stwierdzone błędy we wpisach poprawia się przez:
  - 1) skreślenie dotychczasowej treści i wpisanie nowej, z zachowaniem czytelności błędnego wpisu, oraz podpisanie poprawki i umieszczenie daty dokonania poprawki lub
  - 2) wprowadzenie do ewidencji niewpisanych dowodów lub dowodów zawierających korekty błędnych wpisów; wpisy zmniejszające przychody lub rozchody mogą być dokonywane ze znakiem minus (–) lub kolorem czerwonym.
5. Podstawą wpisów w ewidencji są:
  - 1) faktury, faktury VAT RR, rachunki oraz dokumenty celne, zwane dalej „fakturami”, wystawione zgodnie z odrębnymi przepisami;
  - 2) inne dowody stwierdzające fakt dokonania operacji gospodarczej zgodnie z jej rzeczywistym przebiegiem i zawierające co najmniej:
    - a) wiarygodne określenie wystawcy lub wskazanie stron (nazwę i adres) uczestniczących w operacji gospodarczej, której dowód dotyczy,
    - b) datę wystawienia dowodu oraz datę lub okres dokonania operacji gospodarczej, której dowód dotyczy, z tym że jeżeli data dokonania operacji gospodarczej odpowiada dacie wystawienia dowodu, wystarcza podanie jednej daty,
    - c) przedmiot operacji gospodarczej i jego wartość oraz ilościowe określenie, jeżeli przedmiot operacji jest wymierny w jednostkach naturalnych,
    - d) podpisy osób uprawnionych do prawidłowego udokumentowania operacji gospodarczych
– oznaczone numerem lub w inny sposób umożliwiające powiązanie dowodu z wpisami dokonanymi na jego podstawie;
  - 3) dzienne zestawienia dowodów (faktur dotyczących sprzedaży) sporządzone do zbiorczego wpisu;
  - 4) dowody opłat pocztowych i bankowych;
  - 5) inne dowody opłat i dokonanych płatności.
6. Ewidencja oraz dowody, na podstawie których są dokonywane w niej wpisy, przechowuje się na stałe w miejscu zamieszkania albo siedzibie beneficjenta, a jeżeli prowadzenie ewidencji zostało zlecone biurowi rachunkowemu – w miejscu (adresie) prowadzenia oraz przechowywania ewidencji i dowodów związanych z jej prowadzeniem.

WZÓR

EWIDENCJA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW W GOSPODARSTWIE

Imię i nazwisko

.....

adres

.....

Lp.	Data zdarzenia gospodarczego	Nr dowodu księgowego	Przychód		Wydatki		Uwagi
			zł	gr	zł	gr	
1	2	3	4		5		6
		Suma strony					
		Przeniesienie z poprzedniej strony					
		Razem od początku roku					

OBJAŚNIENIA DO EWIDENCJI PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW

1. W kolumnie 1 wpisuje się kolejny numer wpisów do ewidencji. Tym samym numerem oznacza się dowód stanowiący podstawę dokonania wpisu.

2. W kolumnie 2 wpisuje się dzień miesiąca wynikający z dokumentu stanowiącego podstawę dokonywania wpisu (datę poniesienia wydatku, otrzymania towaru lub uzyskania przychodu albo datę zestawienia sprzedaży).

3. W kolumnie 3 wpisuje się numer faktury lub innego dowodu. Jeżeli wpisów dokonuje się na podstawie dziennego zestawienia sprzedaży, wpisuje się numer zestawienia faktur.

4. W kolumnie 4 wpisuje się przychody, np. ze sprzedaży wyrobów (towarów handlowych), sprzedaży usług.

5. W kolumnie 5 wpisuje się rozchody (wydatki).

6. W kolumnie 6 wpisuje się uwagi co do treści wpisów w kolumnach 2-5. Kolumna ta może być także wykorzystywana np. do wpisywania pobranych zaliczek, obrotu opakowaniami zwrotnymi.

7. Po zakończeniu miesiąca wpisy dokonane w danym miesiącu podkreśla się, a dane z kolumn 4 i 5 sumuje się. Wynikłe z podsumowania kwoty podkreśla się. Beneficjent może pod podsumowaniem danego miesiąca wpisać w poszczególnych kolumnach sumy od początku roku do miesiąca poprzedzającego dany miesiąc i w kolejnej pozycji wpisać w poszczególnych kolumnach sumę od początku roku.

8. Jeżeli beneficjent nie dokonuje podsumowania wpisów kolejnych miesięcy narastająco od początku roku, po zakończeniu roku sporządza na oddzielnej stronie w księdze zestawienie roczne. W tym celu wpisuje do właściwych kolumn sumy z poszczególnych miesięcy i dodaje je.